

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol / Director General

Y Grŵp Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus
Education and Public Services Group

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Nick Ramsay AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

22 Hydref 2020

Annwyl Mr Ramsay,

**Y PWYLLGOR CYFRIFON CYHOEDDUS – DIWEDDARIAD AR ADDASIADAU TAI
– HYDREF 2020**

Yn dilyn fy niweddariad blaenorol ar 28 Mai, ysgrifennaf i roi diweddariad arall ar ddatblygiadau o ran addasiadau tai.

Dylwn ddechrau drwy ddweud bod pandemig COVID-19 wedi cael effaith sylweddol ar ddarparu addasiadau yn ystod y flwyddyn anarferol hon. Rwy'n credu y gallai fod yn ddefnyddiol imi nodi rhywfaint o fanylion yr effaith honno i chi a'ch Pwyllgor.

O ddechrau'r cyfyngiadau ddiwedd mis Mawrth, bu gostyngiad yng ngwaith yr holl raglenni addasiadau. Digwyddodd hyn oherwydd y cyfyngiadau ar symud a'r cyfyngiadau ar weithio yng nghartrefi pobl, yn enwedig y rhai a oedd yn eu gwarchod eu hunain. Ymatebodd darparwyr yn gadarnhaol i'r canllawiau a gyhoeddwyd gennym. Fe wnaeth hynny sicrhau bod gwaith â blaenoriaeth i helpu i ryddhau cleifion o'r ysbyty, gwaith brys i ddiogelu iechyd ac annibyniaeth unigolion, a chymorth i bobl y mae angen gofal lliniarol arnynt yn parhau'n ddiogel yn ystod y cyfnod hwn.

Mae darparwyr wedi nodi nifer o faterion yn ystod y gwanwyn a'r haf. Mae'r rhain yn cynnwys y materion a ganlyn:

- Staff mewn awdurdodau lleol yn cael eu trosglwyddo i rolau hollbwysig yn ymwneud â COVID-19. Fodd bynnag, yn y rhan fwyaf o achosion, mae'r awdurdodau yn dweud bod timau gwella tai yn dychwelyd i'w trefn arferol
- Materion a achosir yn sgil gweithio o bell, h.y.:

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 0258047
tracey.burke@gov.wales
Gwefan • website: www.wales.gov.uk

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

- mae rhai awdurdodau lleol yn dweud bod rhai o'u prosesau rheoli grantiau yn dibynnu ar ffeiliau papur ac nad oedd modd cael gafael arnynt yn ystod cyfnod y cyfyngiadau
 - nid oedd cleientiaid yn gallu cael gafael ar ddogfennaeth hollbwysig o swyddfeydd cyfreithwyr a oedd ar ffyrlo
 - roedd nifer o ddarparwyr nad oedd ganddynt y systemau neu'r offer TGCh i'w helpu i weithio o bell yn llawnamser
- Cyfyngiadau ar gapasiti Therapyddion Galwedigaethol. Gwelwyd cynnydd sylweddol yn y galw am adnoddau Therapyddion Galwedigaethol oherwydd anghenion adsefydlu cleifion COVID-19. Nid oedd Therapyddion Galwedigaethol yn gallu cynnal cynifer o asesiadau wyneb yn wyneb ar gyfer addasiadau tai, ac eithrio mewn argyfyngau. O ganlyniad, gwelwyd cynnydd cyffredinol yn y defnydd o gyfathrebu dros y ffôn ac yn ddigidol i gynnal asesiadau Therapyddion Galwedigaethol ac asesiadau technegol
 - Ym mis Awst a mis Medi, dywedodd llawer o ddarparwyr fod prinder contractwyr, a hynny oherwydd cynnydd sydyn yn y galw a'r ffaith bod staff ar ffyrlo. Hefyd, roedd problemau yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi yn achos rhai deunyddiau ac offer arbenigol, er bod y sefyllfa wedi gwella'n fawr
 - Dywedodd pob darparwr bod llawer o breswylwyr hŷn yn poeni ynghylch caniatáu i gontractwyr ddod i'w cartrefi i wneud gwaith. Mae rhywfaint o dystiolaeth yn dangos bod hyn wedi arwain at ostyngiad yn nifer y ceisiadau am addasiadau a bod rhai yn anfodlon bwrw ymlaen â gwaith a oedd eisoes wedi'i gymeradwyo

Mae'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol wrthi'n cofnodi ôl-groniadau o waith ac mae rhai ohonynt yn rhagweld y gallai nifer y Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a gyflenwir eleni fod tua 50 y cant yn llai na'r llynedd. Mae gwasanaethau craidd Gofal a Thrwsio yn ôl yn gweithio hyd eithaf eu capasiti, ac mae asiantaethau yn cael tua 415 o atgyfeiriadau Addasiadau Cyflym yr wythnos ar hyn o bryd, tua 10 y cant yn uwch na'r llynedd. Yr ôl-groniad sydd i gyfrif am hyn.

Ar hyn o bryd, mae cynllun *Adre o'r Ysbyty* Gofal a Thrwsio yn cael tua 80 o atgyfeiriadau yr wythnos, yr un fath â'r lefelau cyn y pandemig. Yn ystod y chwarter diwethaf, helpodd y gwasanaeth i ryddhau dros 850 o bobl hŷn yn ddiogel yn ôl i'w cartrefi eu hunain. Mae nifer yr achosion o oedi wrth drosglwyddo gofal, a achosir pan fydd pobl yn aros am gymorth neu addasiad, yn dal i fod yn isel. Ar gyfartaledd, mae 10 achos o'r fath y diwrnod ledled Cymru, llai nag 1 y cant o'r holl achosion o oedi wrth drosglwyddo gofal.

Prif ddiddordeb eich Pwyllgor, wrth gwrs, yw'r cynnydd o ran yr argymhellion a wnaed yn eich adroddiad ar addasiadau, ac yn benodol argymhellion 3 a 5, sydd heb eu cyflawni eto. Yn dilyn oedi yn ystod y gwanwyn a'r haf oherwydd COVID-19, fe wnaeth y Grŵp Llywio Addasiadau Tai (GLIAT) gyfarfod eto ar 30 Medi 2020.

Roedd Argymhelliad 3 yn ymwneud â chanllawiau i awdurdodau lleol ynghylch dileu'r prawf modd ar gyfer Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl bach a chanolog. Mewn perthynas â'r argymhelliad hwn, roedd y GLIAT yn awyddus i Lywodraeth Cymru ddrافتio canllawiau i'w hystyried yn ei gyfarfod nesaf ar 9 Rhagfyr, gyda'r bwriad o gyhoeddi'r canllawiau yn ystod y tymor Seneddol hwn. O wneud hynny, byddwn yn ystyried yr ymchwil a gomisiynwyd gan Ganolfan Polisi Cyhoeddus Cymru i asesu goblygiadau dileu'r prawf modd. Gohiriwyd y

gwaith hwn yn sgil y pandemig, ond mae disgwyl i'r Ganolfan adrodd erbyn diwedd fis Tachwedd. Rwy'n falch bod rhanddeiliaid bellach yn dangos cefnogaeth i gyhoeddi'r canllawiau hyn.

O ran Argymhelliad 5, rwyf eisoes wedi rhoi gwybod am ein bwriad i ymgymryd â rhaglen waith drwy'r Grant Gwella Iechyd. Bydd y rhaglen yn darparu fframwaith strategol cyffredinol ar gyfer cynllunio a darparu addasiadau tai gan bob darparwr yn y saith ardal iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru. Bydd y fframwaith yn gweithredu dull amlasiantaeth integredig, gan ganolbwyntio ar fesurau atal, tegwch a llwybrau clir i wasanaethau.

Gohiriwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen y GLIAT ar gyfer datblygu'r gwaith hwn yn ystod y pandemig. Mae gwaith y Grŵp hwnnw bellach wedi ailddechrau a bydd yn cyflwyno fframwaith drafft i'r GLIAT yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr. Mae'r oedi o ganlyniad i COVID-19 yn golygu na fydd yn bosibl gweithredu ym mis Ebrill 2021. Er hynny, ar ôl inni gytuno ar y fframwaith, ein bwriad yw gwneud trefniadau trosiannol yn ystod 2021/22, gan weithredu'n llawn o fis Ebrill 2022 ymlaen.

Gobeithio bod hyn yn ddefnyddiol. Byddai'n bleser gennyf roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor pa bryd bynnag y byddai hynny'n fwyaf defnyddiol.

Yn gywir

Tracey Burke